

Samverkan – en förutsättning för hållbar destinationsutveckling?

En kvalitativ intervjustudie om Kinnekulles
naturturism

Malin Astrell

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Agronomprogrammet – landsbygdsutveckling
Uppsala 2023

Samverkan – en förutsättning för hållbar destinationsutveckling? En kvalitativ intervjustudie om Kinnekulles naturturism

Cooperation - a prerequisite to sustainable destination development? A qualitative interview study about Kinnekulle's nature tourism

Malin Astrell

Handledare: Tove Berg, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för stad och land.
Examinator: Malin Beckman, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för stad och land.

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i landsbygdsutveckling
Kurskod: EX0888
Program/utbildning: Agronomprogrammet – landsbygdsutveckling
Kursansvarig inst.: Institutionen för stad och land
Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2023
Omslagsbild: Foto: Destination Läckö Kinnekulle AB.
Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: aktörssamverkan, nätverk, naturturism, hållbar destinationsutveckling.

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land

Avdelning en för landsbygdsutveckling

Sammanfattning

Statistik om besöksnäringens utveckling i Sverige visar på att allt fler människor visats i naturen. Inom naturturismens utveckling står ofta två värden i fokus, att främja naturturism och samtidigt värna om höga naturvärden. För att hitta balansen mellan dessa två värden och åstadkomma hållbar destinationsutveckling, har flera aktörer pekat på vikten av samverkan. Uppsatsens syfte är att skapa förståelse för hur aktörer arbetar med samverkan samt vilken roll samverkan har inom en hållbar destinationsutveckling. Utgångspunkten för studien är Kinnekulle, som är en etablerad naturdestination med över 300 000 besökare varje år. För att uppnå uppsatsens syfte har studien undersökt hur samverkan skapas och äger rum, samt på vilket sätt samverkan bidrar med en hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle. Studien har använt sig av kvalitativa metoder där 11 semistrukturerade intervjuer används som underlag. De intervjuade personerna representerar aktörer från antingen offentlig, privat eller ideell sektor som är kopplade till naturturism på Kinnekulle. Studiens teoretiska utgångspunkt ligger i begreppen ”aktörssamverkan” och ”nätverk” som bland annat är hämtade från Westbergs (2005) och Engdahl & Larssons (2020) redogörelser av begreppen. Studien visar att samverkan i viss mån äger rum mellan aktörer som är kopplade till naturturism på Kinnekulle. Genom etablerade nätverk skapas olika samverkansmöjligheter. Dessutom visar studien att olika nätverk som är uppbyggda med olika länkar mellan aktörerna, är positivt för samverkan som i sin tur främjar en hållbar destinationsutveckling. Samtidigt är turismverksamheter som guidade turer och cykeluthyrning inte etablerade i samma utsträckning som boendeanläggningar samt café-och restaurangverksamheter i området. Dock kan den typ av verksamhet utvecklas på ett hållbart sätt där naturen inte tar skada med hjälp av samverkan mellan berörda aktörer, vilket även de intervjuade aktörerna framförde.

Nyckelord: aktörssamverkan; nätverk; naturturism; hållbar destinationsutveckling.

Abstract

The tourism industry in Sweden is undergoing significant development, with studies indicating a rise in nature-based tourism. Within the development of nature tourism, two values are often in focus: promoting nature tourism and at the same time, protecting high natural values. In the context of sustainable destination development, collaboration emerges as a crucial component. This study aims to contribute an understanding of how different stakeholders work with cooperation and the role it plays in sustainable destination development. The study focuses on Kinnekulle, an established nature destination attracting over 300,000 visitors annually. To fulfill the study's objective, an investigation was conducted to explore the creation, implementation, and impact of cooperation on sustainable destination development in Kinnekulle. The study used qualitative methods based on 11 semi-structured interviews. The interviewees represent actors from the public, private and non-profit sectors who are involved in nature tourism at Kinnekulle. The theoretical starting point of the study is the concepts of "actor cooperation" and "network", which are taken from, among others, Westberg (2005) and Engdahl & Larsson (2020). The study shows that there is a certain amount of collaboration between the actors involved in nature tourism at Kinnekulle. Through established networks, various opportunities for cooperation are created. In addition, the study shows that different networks with different links between the actors are positive for cooperation, which in turn promotes sustainable destination development. At the same time, tourism activities such as guided tours and bicycle rentals are not established to the same extent as accommodation, cafés, and restaurants in the area. Nonetheless, that type of activities can be developed in a sustainable way where nature is not harmed with the help of cooperation between the actors involved, which was also expressed by the interviewees.

Keywords: actor cooperation; network; nature tourism; sustainable destination development.

Innehållsförteckning

Inledning	6
1.1 Syfte & frågeställning	8
Bakgrund	9
2.1 Vikten av hållbar naturturism	9
2.1.1 Turism & Naturturism.....	9
2.1.2 Hållbar naturturism	10
2.2 Götene kommun med det blommande berget Kinnekulle	10
2.3 Tidigare forskning & litteratur	12
Teoretisk utgångspunkt	14
3.1 Aktörssamverkan	14
3.2 Nätverk.....	15
3.3 Teorins relevans i uppsatsen	16
Metod	17
4.1 Kvalitativ intervju	17
4.1.1 Urval & avgränsningar	18
4.2 Aktörerna.....	19
4.2.1 Offentliga aktörer	19
4.2.2 Privata aktörer	20
4.2.3 Ideella organisationer	21
4.3 Strategi för analys	22
4.4 Etik & reflexivitet.....	22
Empiri & Analys	24
5.1 Samverkans viktiga roll	24
5.2 Destinationsbolagets roll.....	29
5.3 Gemensam vision om destinationsutveckling på Kinnekulle	31
5.4 Vikten av en plats för nätverksskapande och samverkan.....	32
Slutsats	34
Referenser	36
Tack 39	

Inledning

Turismen i Sverige växer, vilket även gäller den turism som är kopplad till naturen; naturturism. Aktiebolaget Visit Sweden AB, som ägs av staten via Näringslivsdepartementet, arbetar med besöksnäring i Sverige och framhåller naturturismens uppgång i landet. Aktiviteter och turistdestinationer som till exempel innefattar vandring, paddling, cykling, skidåkning och ridning har växt på senare tid (Visit Sweden 2022). En orsak till naturturismens uppgång anses vara Covid-19 pandemin som skapade incitament för människor att umgås och vistas utomhus. Enligt Tillväxtverket bidrog pandemin generellt till nya rese- och konsumtionsmönster för människor (Tillväxtverket 2022). Vidare påpekar Visit Sweden att Sverige har en stor potential till att öka naturturismen ytterligare runt om i landet med tanke på de höga naturvärden landet besitter (Visit Sweden 2023). Dessutom anses naturturismen enligt Naturvårdsverket bidra till landsbygdsutveckling då turismen bland annat skapar lokal sysselsättning och ekonomiska positiva effekter i det specifika området. Det har i sin tur gjort att politiken i Sverige har utvecklat olika mål inom landsbygdsutveckling, där det framgår att utvecklandet av naturturism ska främjas (Naturvårdsverket 2021).

Samtidigt som naturturismen ökar har det visat sig att världens föränderliga klimat och mänsklig ekonomisk exploatering av natur (bland annat naturturism), har påverkat naturens höga värden i olika områden negativt. Därav framhåller både internationell och nationell politik vikten av att skydda natur med höga naturvärden (Naturvårdsverket 2021). Skyddsvärda naturområden kan exempelvis skyddas genom naturreservat, nationalparker eller Natura 2000-områden. I dessa områden finns det ofta striktare föreskrifter än de skyldigheter som ingår i allemansrätten, och naturen ska skyddas i högsta möjliga mån. Dock får människor gärna vistas i den här typen av natur, vilket även framhålls i politiska mål inom friluftspolitiken. Fortsättningsvis har en problematik om överturism uppkommit i och med naturturismens uppgång. På platser där naturturismen växt okontrollerat, har naturen och de värden som lockar besökarna utarmats. Där handlar överturism exempelvis om att en viss plats inte är uppbyggd eller har infrastruktur för intensiva besöksperioder vilket medför negativa effekter på naturvärden. Om naturen i ett område förstörs och utarmas, förlorar platsen sina höga naturvärden vilket i sin tur

bidrar till lägre intresse för turister att besöka platsen eftersom det ofta är de höga naturvärdena som lockar besökare (Naturvårdsverket 2021).

Med dessa två perspektiv i fokus - bevarandet av skyddsvärd natur och främjandet av naturturism - , blir utvecklingsprocessen i hur den ökande naturturismen hanteras, en viktig komponent för att båda värdena ska tillgodoses. Därav behöver destinationsutveckling inom naturturism vara väl planerad. I ljuset av detta har föreningen naturturismföretagen argumentet för att samverkan mellan involverade aktörer är en av de viktigaste komponenterna i en hållbar destinationsutveckling (Naturturismföretagen 2020).

I Västra Götaland, precis intill Vänern i Götene kommun, är berget Kinnekulle beläget. Där har naturturismen ökat kraftigt på senare tid, framför allt i samband med Covid-19 pandemin. Samtidigt som naturturism på berget har ökat, existerar mycket skyddsvärd natur i området och hela Kinnekulle ingår i ett Natura 2000-område samtidigt som 18 naturreservat är beläget på berget. Götene kommun, där Kinnekulle är beläget, har gått ihop med den angränsande kommunen Lidköpings kommun i ett destinationsutvecklingsföretag. Genom destinationsbolaget samverkar kommunerna för att utveckla destinationer inom området, där Kinnekulle är en av de mest betydande destinationerna (Destination Läckö Kinnekulle 2023 (a)). Med tanke på att samverkan anses vara som en viktig huvudkomponent i hållbar destinationsutveckling (se t.ex. Hjerpe & Syssner 2015), finns det ett värde i att undersöka hur samverkan bidrar till en hållbar destinationsutveckling i ett område där en naturturismdestination är etablerad (Naturturismföretagen 2020). Därav är Kinnekulle en intressant plats att undersöka. I min undersökning läggs fokus på hur samverkan har uppstått samt hur samverkan äger rum mellan olika aktörer på Kinnekulle eftersom målet i området är en hållbar destinationsutveckling inom turismnäringen. Genom att skapa förståelse för hur olika samverkansprocesser äger rum på Kinnekulle, kan det ge kunskap och inspiration om arbetssätt inom samverkan till andra områden där en etablering av en hållbar naturdestination planeras.

1.1 Syfte & frågeställning

Med utgångspunkt i att naturturism i Sverige ökar samtidigt som det är centralt att bevara höga naturvärden, är det värdefullt med en förståelse för hur en hållbar destinationsutveckling äger rum. Genom att undersöka olika aktörers syn på samverkan i en hållbar destinationsutveckling där naturturism står i fokus, fås kunskap om vilken roll samverkan har i utvecklandet av en hållbar destination.

Syftet med uppsatsen är att skapa förståelse av vilken roll samverkan har i hållbar destinationsutveckling där naturturism står i fokus. För att uppnå uppsatsens syfte kommer följande frågeställningar besvaras:

- Hur samverkar olika aktörer på Kinnekulle när det kommer till att utveckla en hållbar destination?
- Hur har samverkan skapats mellan aktörer på Kinnekulle?
- Vad bidrar den samverkan som finns på Kinnekulle med, när det kommer till en destinationsutveckling där bevarande av naturen står i fokus?

Bakgrund

I detta avsnitt presenteras relevant fakta samt tidigare forskning och litteratur som bidrar med förståelse till uppsatsens syfte samt analys.

2.1 Vikten av hållbar naturturism

2.1.1 Turism & Naturturism

Nationellt sett finns det olika definitioner och tolkningar av begreppet turism. Enligt Tillväxtverket, som är Sveriges ansvariga myndighet för turism, definieras begreppet turism på följande sätt: *”Turism omfattar människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften.”* (Tillväxtverket 2011:85). Enligt Naturvårdsverket är turistnäringen i sin tur ett samlingsbegrepp som inkluderar all verksamhet i olika branscher som är riktade till och konsumeras av människor som reser och vistas på platser utanför den vanliga omgivningen. När människan vistas utanför “den vanliga” omgivningen skapar det i regel en efterfrågan av tjänster och varor och turism kan ses som en form av flyttad konsumtion (Naturvårdsverket 2013). Tjänster och varor som efterfrågas för en person som befinner sig utanför sin vanliga omgivning kan till exempel vara mat, transport, boende, guidning, kartor eller guideböcker. Det skapas en slags konsumtion som ger upphov till ekonomiska effekter i området där utgifterna sker (ibid.).

Vidare anses naturturism som en underkategori av turism. En global definition på begreppet naturturism som beskriver naturturismsnäringen existerar dock inte. Nationellt sett har Sverige utvecklat en nationell naturturismsstrategi och i strategin från 2018 definieras naturturism på följande sätt: *”Naturturism är förflyttad konsumtion i form av aktivitet, boende, måltider och andra turismtjänster där själva naturupplevelsen är i centrum.”* (Naturturismföretagen 2018:8). Definitionen i sig omfattar både utomhusaktiviteter samt de kringliggande aktiviteter som skapar intäkter och arbete för svensk besöksnäring och landsbygd. Naturvårdsverket definierar i sin tur naturturismsnäringen på följande sätt: *”ett samlingsbegrepp som utgörs av summan av de verksamheter i olika branscher som är riktade till och konsumeras av naturturister”* (Naturvårdsverket 2013:177). Naturturism som

näring inkluderar all verksamhet i olika branscher som konsumeras av naturturister. Där innefattas till exempel boendeanläggningar, caféer och restauranger som är belägna på en plats där naturintresserade besökare konsumerar dess tjänster eller varor (Naturvårdsverket 2013).

Fortsättningsvis är det inte ovanligt att begreppet naturturism och friluftsliv används i liknande situationer och enligt Naturvårdsverket finns det inte en skarp skiljelinje mellan begreppen. Kort sagt går det dock säga att naturturism i större utsträckning är inriktad på besökaren i sig, samt den ekonomiska vinsten som besökaren medför för de verksamheter som finns inom det specifika området. Huvudfokus i friluftslivsbegreppet är i stället själva vistelsen i naturen (Naturvårdsverket 2013).

2.1.2 Hållbar naturturism

I och med utvecklingen av naturturism har diskussionen om hållbarhet i naturturism fått mer plats på senare tid. Till exempel har begreppet ”ekoturism” blivit allt vanligare. För att turism ska klassas som ekoturism behöver turismen inkludera ett ansvarsfullt besökande som bidrar till skyddet av naturmiljöer samt lokalbefolkningens välbefinnande. Ju mer ansvar besökare tar, ju högre hållbarhet och desto närmare ekoturism befinner sig besökaren. Dock är gränsen mellan naturturism och ekoturism inte definitiv (Naturturismföretagen 2023(a)). I kommande undersökning ligger dock inte fokus på skillnaden mellan naturturism och ekoturism, utan när det talas om hållbarhet genom skydd av naturmiljöer och ansvarstagande besökande, kommer begreppet hållbar naturturism nyttjas med motivering att ekoturism som begrepp, inte har använts av intervjupersonerna. Vidare har ”hållbar destinationsutveckling” vuxit inom turismnäringen generellt. Tillväxtverket har flera projekt som fokuserar på hållbar destinationsutveckling. Där vill till exempel Tillväxtverket stärka kvalitet och konkurrenskraft i små och medelstora turist- och upplevelseföretag, vilket i sig är högst relevant när det talas om naturturismutveckling (Tillväxtverket 2019).

2.2 Götene kommun med det blommande berget Kinnekulle

Götene kommun är en landsbygdskommun med 13 263 invånare (2021) (Götene kommun 2022). Enligt Götene kommuns hemsida har kommunen en hög sysselsättning genom ett antal stora företag och växande industrier. Utöver industrierna finns många områden med mycket unik natur i kommunen. Genom 24 naturreservat, de flesta samlade runt berget Kinnekulle kan lokalbefolkningen och

besökare uppleva en natur utöver det vanliga (Götene kommun 2020). Med sina höga natur- och kulturvärden är Götene med Kinnekulleområdet ett populärt naturresemål och i marknadsföringssammanhang lyfts Kinnekulle som det blommande berget.

År 1746 besökte Carl von Linné det 306 meter höga platåberget där han kallade Kinnekulle "En plats ibland de märkvärdigaste i riket" (Länsstyrelsen 2023). Berget geologiska uppbyggnad är speciellt med sedimentära bergarter och har en vulkanliknande profil. Utöver bergarterna har Kinnekulle en ovanligt rik och varierad flora och fauna. På berget kan besökare till exempel hitta Sverige största alvarmarker där en rad olika orkidéer och kalknarv trivs. Ramslök växer på Kinnekulle och vårens ramslökssblomning är ett attraktivt resmål för turister. Blomrika betesmarker, hagmarker med jätteeckar, löv och barrskogar samt klippiga stränder precis intill Vänern är några naturfenomen som återfinns på berget. Det existerande stenbrottet på Kinnekulle är också en natursevärdhet som brukar få namnet "Lilla Grand Canyon". Med tanke på Kinnekulles skyddsvärda natur återfinns 18 naturreservat och hela Kinnekulle omfattas av ett Natura 2000-område (Länsstyrelsen 2023). År 2010 utsåg dessutom FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco) ett område i Västra Götaland (där Kinnekulle ingår) till ett biosfärområde. Genom biosfärområdet "Vänerskärsgården med Kinnekulle" är visionen att skapa ett inspirerande modellområde för hållbar utveckling (Götene kommun 2020). År 2022 utnämnde även Unesco ett område på 3690 km² i Västra Götaland till Sveriges första Globala Geopark. Platåbergens Geopark omfattar det platålandskap som finns i Västra Götaland där Kinnekulle är ett av de femton inkluderade bergen. Visionen med Geoparken är att stärka områdets identitet, öka stoltheten hos lokalbefolkningen till områden samt locka besökare att upptäcka platåbergslandskapet (Platåbergens Geopark 2023). Att Kinnekulle omfattas av två Unesco-utmärkelser är unikt då det enda området i Sverige som har dubbla utmärkelser.

Samtidigt som berget har mycket skyddsvärd natur är turismen utbredd. Enligt rapporten "*Kinnekulle 2030*" publicerad av Götene kommun, besöker drygt 300 000 turister Kinnekulle per år och hela Kinnekulle omfattas av ett riksintresse för både friluftsliv och turism (Götene kommun 2014). Enligt kommunen är även Kinnekulle i nuläget den mest sökta destinationen på Turistrådet Västsveriges webbplats. Aktivitet som marknadsförs för besökare på Kinnekulle är bland annat friluftsliv, vandring, skidåkning, cykling, kultur och mat. Ett signum för Kinnekulle är deras vandringsleder där den längsta leden "Kinnekulleleden" sträcker sig 45 kilometer runt hela berget. Olika cykelleder är också utvecklade för besökare. Sedan 2016 finns fem olika långa mountainbikeleder i varierande svårighetsgrader på Kinnekulle (Destination Läckö Kinnekulle 2023 (b)). År 2022 etablerades även

en ny nationell cykelled runt Vänern. ”Vänerleden” är en 64 mil lång led som sträcker sig runt hela Vänern där Kinnekulle utgör en del av leden (Vänerleden 2023).

Den generella turismen på Kinnekulle kopplas ofta till naturturism eftersom det är naturen som står i fokus på berget. För att locka fler besökare till ett naturområde behövs boende och mat. I form av boendeanläggningar, lokala gårdsbutiker, restauranger och caféer lockas besökare att ta sig till Kinnekulle och uppleva naturen. Som tidigare nämnts innefattas dessa turismtjänster även under naturturismen enligt den nationella naturturismstrategin. Utöver naturen på Kinnekulle besöker många turister platsen för att ta del av den historiska kulturen. På kullen finns det många bevarade medeltida kyrkor och de flesta kyrkor i området är byggt på 1100-talet, vilket lockar många turister (Svenska Kyrkan 2022).

2.3 Tidigare forskning & litteratur

När det kommer till hållbar destinationsutveckling och samverkan finns en del forskning och litteratur. Det finns forskning som belyser vikten av samverkan och samförvaltning i områden som har höga naturvärden (se tex Eksvärd et al. 2006). Dock fokuserar den typ av forskning ofta på förvaltning av natur samt hur sektorsöverskridande samverkan kan gå till. Det kan till exempel handla om relationen mellan myndigheter och bosatta/markägare i ett skyddat område. Vidare finns det forskning om samverkan och nätverksuppbyggnad mellan olika aktörer när det kommer till turismutveckling generellt (se González-Morales et al. 2016). Forskning som inkluderar både naturturism och aktörssamverkan är dock inte lika utbrett, även fast forskningsfältet har växt de senaste åren. Hjerpe & Syssner (2015) skriver till exempel att samverkan är en viktig huvudkomponent i en hållbar destinationsutveckling. I stället för att enskilda turistföretag exempelvis arbetar självständigt med hållbarhet, kan möjligheterna för en hållbar utveckling inom destinationen förbättras genom aktörssamverkan med andra berörda aktörer i området (Hjerpe & Syssner 2015). Syssner & Olausson (2019) skriver dessutom att samverkan mellan aktörer i en destinationsutveckling främjas av nätverksbaserade samarbeten där aktörer från både offentlig och privat sektor är inkluderade (Syssner & Olausson 2019).

I och med naturturismens uppgång har även en ökning av rapporter från olika myndigheter som hanterar hållbar destinationsutveckling publicerats. I Tillväxtverkets projekt ”hållbar destinationsutveckling” som ägde rum 2012–2016 påvisas vikten av samverkan mellan aktörer i en destinationsutveckling inom turismnäringen (Tillväxtverket 2019). Den viktigaste faktorn för att utveckla en hållbar destination ansågs vara en genomtänkt och långsiktig samverkan mellan

berörda aktörer (Tillväxtverket 2017). Fortsättningsvis är publikationen “Turism på annans mark” (2020) publicerad av Naturturismföretagen med finansiering från Jordbruksverket och Tillväxtverket. Denna rapport redogör för hur god samverkan skapas mellan aktörer för hållbar utveckling av naturturism. Publikationen belyser konflikter som kan uppstå mellan att å ena sidan bevara skyddsvärd natur och å andra sidan främja naturturism. För att undvika konflikter mellan dessa två intressen anses samverkan vara nyckeln till hållbar och framgångsrik naturturism. Genom ömsesidigt förtroende, bra samarbetsklimat och en kontinuerlig dialog mellan inblandade aktörer skapas en aktörssamverkan som ger förutsättningar för en hållbar destinationsutveckling på platsen. Dialog mellan turistföretag och markägare om vad naturen, kulturen och lokalsamhället klarar av i området är också exempel på samverkan som bör ske för att naturturism ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt. Att aktörerna skapar förståelse för varandras intressen i utvecklandet av destinationer kopplade till naturturism, är en viktig del i samverkan (Naturturismföretagen 2020).

Teoretisk utgångspunkt

Uppsatsens analytiska begrepp är ”aktörssamverkan” och ”nätverk”. Med tanke på att samverkan anses vara en viktig huvudkomponent för en hållbar destinationsutveckling samt att samverkan ofta äger rum i olika nätverk har dessa två begreppet valts ut och agerar grund för kommande analys.

3.1 Aktörssamverkan

Begreppet aktörssamverkan inkluderar olika aspekter beroende på vilket perspektiv det ses ur. Studiens tolkning av begreppet har sin utgångspunkt från Westbergs (2005) definition av aktörssamverkan som har sina rötter från området miljökommunikation där hållbar hantering av naturresurser ligger i fokus.

Westberg förklarar att aktörssamverkan är processen som sker mellan olika aktörer när ett gemensamt problem ska hanteras (Westberg 2005). För att nyttja naturresurser på ett långsiktigt och hållbart sätt behövs en process där en gemensam problemhantering äger rum (det vill säga en form av samverkan) eftersom olika aktörer ofta har olika intressen och gör anspråk på naturen på olika sätt. Eftersom nyttjande av naturresurser ofta är komplext, saknar lätta lösningar och bör hanteras på ett hållbart sätt för att inte överexploateras, framhåller Westberg att delaktighet och gemensamt lärande är centralt i en god samverkansprocess (Westberg 2005). Genom delaktighet i samverkansprocesser får aktörerna själva en möjlighet att föra fram sina perspektiv, frågor och önskingar vilket är viktigt eftersom naturresursutnyttjande inte bara berör den enskilda aktören. Dessutom bidrar delaktigheten med kunskapsöverföring mellan aktörerna där varje aktör kan anses som en kunskapsresurs. Det leder i sin tur till en gemensam lärandeprocess där beslut kan fattas med en gemensam kunskapsbank till den specifika kontexten. Delaktigheten i utvecklingen av naturresursutnyttjande skapar även legitimitet i de beslut som tas eftersom det finns en motivering och förståelse kring varför olika beslut tas (Westberg 2005).

Fortsättningsvis förklarar Hjerpe & Syssner (2015) att samverkan i en turistdestination gynnar en hållbar destinationsutveckling. Forskarna förklarar att samverkan både skapar utrymmen till samarbete mellan aktörer som riktar sig mot

turism, samtidigt som samverkan främjar utvecklandet av en gemensam vision inom destinationen, vilket i sin tur enligt forskarna gynnar en hållbar destinationsutveckling. Samverkan bidrar alltså till att olika samarbeten och gemensamma målbilder inom destinationen kan utvecklas. Genom olika samarbeten mellan aktörer får besökare en stor helhet att besöka eftersom de olika aktörerna kan rekommendera eller nämna varandra till besökare som kommer till området. På så sätt gynnas de enskilda aktörerna men även den hållbara destinationsutvecklingen eftersom hållbar destinationsutveckling bland annat handlar om att stärka kvalitet och konkurrenskraft hos turistaktörer i ett specifikt område (Hjerpe & Syssner 2015). Vidare skriver D'Angella & Go (2009) att samverkan är positivt för en destinationsutveckling då samverkan ger upphov till en "win-win" situation för inblandade aktörer. Forskarna menar att samverkan skapar förutsättningar för utvecklande av samarbeten mellan aktörerna, vilket i sin tur gynnar alla deltagande aktörer och på så sätt bildas en "win-win" situation för alla inblandade aktörer.

3.2 Nätverk

Begreppet "nätverk" ger svar på hur en grupp människor är ordnade, det vill säga vilken struktur och organisering gruppen har (Engdahl och Larsson 2020). För att beskriva nätverk finns två grundkomponenter; noder och länkar. En nod utgörs ofta av en individ eller aktör. Länkarna är de interaktioner som äger rum mellan noderna. Den form av interaktion som äger rum mellan aktörerna (utbyte av information, varor eller tjänster) skapar flöden som kan vara olika intensiva och riktade beroende på hur utbytet är organiserat. Det är nätverkets form som avgör vilken struktur ett nätverk har. Beroende på hur länkarna är förankrade hos noderna skapas olika typer av nätverk som ger upphov till olika nätverksformer. Om det till exempel finns många länkar i förhållande till noderna, är nätverkets täthet högt (Engdahl & Larsson 2020).

Vidare menar bland annat Elbe (2003) och Östrup Backe (2013) att nätverk handlar om de relationer olika individers har gentemot varandra. Elbe (2003) har forskat om turistdestinationer på landsbygden med utgångspunkt i ett nätverksperspektiv och förklarar att ett nätverk kan ses som en social konstruktion. Enligt Elbe (2003) byggs ett nätverk bland annat upp av de handlingar som aktörer gör gentemot varandra. Det är dessa handlingar som kan ses som sociala handlingar som skapar en social nätverksstruktur. Elbe (2003) förklarar även att en affärsrelation bygger på ett ömsesidigt beroende mellan två parter. Dessa beroenden kan dock vara av olika slag och uppstå från olika kontexter där kontakten kan byggas från en social kontext i form av vänskap och förtroende. Enligt Elbe (2003) är det dessa sammanlänkade relationer mellan olika aktörer som bildar ett nätverk. Vidare

skriver Von Friedrichs Grängsjö (2003) att företagande på landsbygden ofta är uppbyggt av enskilda individer. Forskaren lyfter fram individens roll när det kommer till turistföretag på landsbygden där ofta turistföretagen utgörs av en enda person. Turistföretagaren blir en nyckelperson där dess kompetens, erfarenhet och relationer till omvärlden blir av högt värde för företagets/aktörernas förmåga att lyckas på marknaden samt när det kommer till nätverksskapande. Nyckelpersonen är avgörande för utvecklingen av nätverk där även företagets relationer ofta till stor del sammanfaller med deras privata relationer (Von Friedrichs Grängsjö 2003).

Fortsättningsvis förklarar D'Angella & Go (2009) att ett nätverk skapar ett rum där sammanhållning mellan aktörer främjas, vilket i slutändan gynnar alla i nätverket (D'Angella & Go 2009). Inom en hållbar destinationsutveckling kan även ett utvecklande av ett destinationsbolag stärka och främja en nätverksutbredning. Ett destinationsbolag skapar förutsättningar för nätverksutvecklande där olika aktörer som berörs av destinationsutvecklingen kan samverka med varandra. Destinationsbolaget skapar en legitimitet gentemot aktörerna och kan på så sätt främja samverkan mellan aktörerna i form av det nätverk som bildas inom destinationsbolaget. En av de viktigaste punkterna för utvecklandet av ett nätverk i en destinationsutveckling, anser D'Angella & Go (2009) vara samordning av ett gemensamt mål inom destinationen. Denna tanke stärks även av Hjerpe & Syssner (2015) som menar att en gemensam vision i en destinationsutveckling är centralt för att bygga goda nätverk mellan aktörer.

3.3 Teorins relevans i uppsatsen

I kommande analys kommer ovanstående två begrepp agera utgångspunkt. Först är begreppet aktörssamverkan användbart för att förstå hur samverkan skapas samt bidrar med utvecklandet av olika samarbete mellan aktörer på Kinnekulle. Vad som tas upp som viktiga delar i uppsatsens teoridel inom aktörssamverkan, blir då centrala delar för att besvara frågeställningarna. Vidare kommer nätverksbegreppet fungera som ett verktyg för att belysa vilka länkar och noder som är viktiga i ett nätverk i kontext till utvecklandet av naturturism på Kinnekulle.

Metod

I detta kapitel redogörs för vilka metoder som har använts i forskningsstudien med tillhörande motiveringar bakom de val som gjorts. Vilka urval och avgränsningar som har gjorts samt en introduktion av studiens aktörer presenteras, för att till sist inkludera ett avsnitt om etik och reflexivitet.

4.1 Kvalitativ intervju

Den huvudsakliga metoden för insamling av studiens empiriska material är kvalitativa intervjuer. Bryman & Nilsson (2018) beskriver att den kvalitativa intervjumetoden är en flexibel metod som ger intervjupersonen utrymme att uttrycka sina egna ståndpunkter. Intervjupersonen kan styra intervjun i olika riktningar beroende på vad personen i fråga upplever som viktigt och relevant (Bryman & Nilsson 2018). Med tanke på att studien fokuserar på aktörernas egna perspektiv anses den kvalitativa forskningsintervjun som högst relevant för att kunna besvara frågeställningarna.

Fortsättningsvis används den semistrukturerade intervjumodellen där följande teman styrde intervjuerna genom en utarbetad intervjuguide: "Aktören", "Aktörssamverkan" och "Nätverk". Dessa tre teman valdes ut med bakgrund i tidigare forskning inom ämnet samt i förhållande till uppsatsens syfte och frågeställningar. I intervjuguiden fanns endast ett fåtal nedskrivna frågor som formades utifrån ovanstående teman. Kvale & Brinkmann (2014) menar att en semistrukturerad intervju skapar ett utrymme för intervjupersonen till att lyfta det de själva anser är viktigt. Intervjuformen skapar även möjlighet för intervjupersonerna att tala fritt om deras upplevda verklighet samtidigt som det finns en minskad risk att intervjupersonen blir för styrd av den som utför intervjun (Kvale & Brinkmann 2014). Den semistrukturerade intervjun kan också leda till diskussioner som annars inte hade fått utrymme i en strukturerad intervjumodell (Bryman & Nilsson 2018). Eftersom studien fokuserar på aktörernas perspektiv om hur aktörssamverkan äger rum samt vilken roll samverkan har för en hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle, anses den semistrukturerade intervjumetoden som en relevant metod.

4.1.1 Urval & avgränsningar

Studiens datainsamling omfattar 11 intervjuer med olika aktörer som har koppling till naturturism på Kinnekulle. Eftersom studien inriktar sig på destinationsutveckling med koppling till naturturism användes i första steget av urvalet en form av systematiskt urval. Götene kommun, länsstyrelsen och destinationsbolaget som verkar i området, ansågs som relevanta aktörer att inkludera i studien. Götene kommun valdes ut eftersom Kinnekulle är beläget i kommunen, länsstyrelsen eftersom det finns mycket unik och skyddsvärd natur på Kinnekulle samt destinationsbolaget med tanke på att de har ansvar över destinationsutvecklingen i området. Därutöver skedde urvalet av nästkommande aktörer i form av snöbollsurval. Snöbollsurval eller kedjeurval innebär att forskaren väljer ut ett mindre antal aktörer att intervjua för att sedan använda dessa för att få kontakt med andra relevanta aktörer (Bryman & Nilsson 2018). Å ena sidan är denna typ av urval till fördel eftersom aktörer som är insatta inom turismnäringen på Kinnekulle kan rekommendera andra aktörer med utgångspunkt av att de har lokalkännedom om vilka som kan vara av intresse i studien. Å andra sidan läggs ett ansvar över studiens utveckling hos de aktörer som blir tillfrågade om andra relevanta aktörer. Enligt Bryman & Nilsson (2018) behöver forskaren fundera över hur relationerna mellan aktörerna ser ut i ett snöbollsurval och ha en insikt i att intervjupersonerna inte alltid är representativa för verkligheten. Det kan till exempel hända att vissa viktiga representanter utesluts (Bryman & Nilsson 2018). Det bör därför finnas en medvetenhet hos uppsatsläsaren att studien inte inkluderar alla aktörer som är kopplade till naturturism på Kinnekulle. Dock med tanke på att de första utvalda aktörerna har ett stort kontaktnät och arbetar med besöksnäring eller naturförvaltning på Kinnekulle, ansågs de som legitima aktörer för att fråga om andra relevanta aktörer.

Vidare var tanken från början att alla aktörsintervjuer skulle äga rum ”face to face”, vilket de flesta intervjuerna (sju stycken) gjorde. Dock av praktiska anledningar genomfördes tre intervjuer digitalt och en via telefon (se avsnitt: Aktörerna). Intervjuerna som ägde rum ”face to face”, utfördes på platser där aktören i fråga är verksam. Det gjorde att jag fick en inblick i hur verksamheten ser ut samtidigt som intervjun inte stördes av något runt omkring. I två av de digitala intervjuerna försvann i stället ljudet emellanåt vilket gjorde att intervjuerna avbröts i korta sekvenser. Där finns en medvetenhet av mig som uppsatsskrivare om att både kvalitet och resultat av intervjuerna kan ha påverkats. En intervju utfördes över telefon med en begränsad tid vilket också skapade andra förutsättning i jämförelse med de andra intervjuerna.

Under intervjuerna som utfördes ”face to face” gjordes en ljudinspelning efter tillåtelse från intervjupersonen. Inspelning av intervjuer kan främja bearbetningen

av materialet och senare analys eftersom det möjliggör att följa upp intressanta synpunkter samt gå tillbaka i materialet (Bryman & Nilsson 2018). Det utfördes även transkriberingar av alla inspelningar. Dock med tanke på att transkribering är en mycket tidsödande process (Bryman & Nilsson 2018) transkriberades inte intervjuerna ord för ord utan fokuset låg på huvudpoängen i intervjupersonens resonemang. Fortsättningsvis fanns inte möjlighet till inspelning under de digitala intervjuerna eller telefonintervjun. I dessa intervjuer togs i stället anteckningar.

4.2 Aktörerna

4.2.1 Offentliga aktörer

Länsstyrelsen.

Digital intervju med naturvårdsförvaltaren, 19 april 2023.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län ansvarar för naturförvaltningen i de 18 naturreservat samt det Natura 2000-området som är beläget på Kinnekulle. Eftersom länsstyrelsen är en statlig myndighet som ansvarar för skyddsvärd natur, blir aktören viktig för studien. Det pågår ett ständigt arbete att sköta organiseringen kring naturvård i området eftersom de höga naturvärdena ska skyddas enligt lag på Kinnekulle.

I studien benämns aktören "Länsstyrelsen".

Götene kommun.

Intervju i Götene kommunhuset med kommunutvecklaren, 19 april 2023.

Genom kommunutveckling arbetar Götene kommun med olika utvecklingsfrågor. Dessa utvecklingsfrågor innefattar bland annat besöksnäring samt den utveckling som sker generellt på Kinnekulle. Eftersom Kinnekulle är beläget i kommunen samt att kommunen har som mål att turismen ska utvecklas till en betydelsefull näring som bidrar till att skapa tillväxt, blir kommunen en relevant aktör i studien.

I studien benämns aktören "Kommunen".

Destination Läckö Kinnekulle.

Intervju i bolagets kontorslokal med destinationsutvecklaren, 11 april 2023.

Destinationsbolaget "Destination Läckö Kinnekulle" är ett gemensamt ägt bolag av Götene och Lidköping kommun. Sedan bolaget grundades arbetar kommunerna gemensamt med turism- och besöksnäringsutveckling i området. Bolagets övergripande målbild är att skapa attraktivitet, stolthet och långsiktig konkurrenskraft i området. I deras arbete är hållbarhet en av de viktigaste komponenterna och att besökare besöker området på ett hållbart sätt utan att förstöra naturen är av största vikt. (Destination Läckö Kinnekulle 2023). För att

vara den drivande och ledande parten i besöksnäringens utveckling i Läckö-Kinne kullebygden, läggs stor vikt på sju olika verksamhetsområden där "Samverkan inom besöksnäringens utveckling" är ett av områdena. Där arbetar bolaget aktivt för att främja samverkan mellan aktörer som är kopplade till turismen i området.

I studien benämns aktören "Destinationsbolaget".

Platåbergets Geopark.

Intervju utomhus vid Munkängarna (Kinnekulle) med besöksnäringens strateg, 25 april 2023.

Platåbergets Geopark blev utnämnd 2022 av Unesco till Sveriges första globala geopark. Geoparken inkluderar 15 olika platåberg där Kinnekulle är ett av bergen. Geoparken grundar sig i ett samarbete mellan nio kommuner (däribland Götene kommun) där Grästorps kommun är driftsorganisation, därav är aktören en offentlig aktör. Verksamheten i Geoparken fokuserar på tre centrala områden; geoturism, kunskapsspridning samt barn och unga där till exempel naturguidningar och föreläsningar ingår.

I studien benämns aktören "Geoparken".

4.2.2 Privata aktörer

Boendeanläggning 1.

Intervju i aktörens lokal med ägare, 14 april 2023.

Boendeanläggning 1 har förfogande över en mängd olika byggnader där till exempel vandrarhem, museum och caféverksamhet finns. Därutöver är aktören stor när det kommer till kulturturism. Ca 80 hantverkare och konsthantverkare från hela Sverige hyr in sig varje sommar i aktörens lokaler. Dessutom finns en mindre cykeluthyrning. Aktören vänder sig till en bred målgrupp eftersom verksamheten innefattar många olika områden, dock är naturturister en av målgrupperna.

I studien benämns aktören "Boendeanläggning 1".

Boendeanläggning 2.

Intervju i köket på B&B med ägare, 18 april 2023.

Aktören är ett litet veganskt Bed and Breakfast på Kinnekulle. "Hållbarhet" är aktörens filosofi och aktören erbjuder en veganskt frukostbuffé. Därutöver vill aktören gärna att besökarna är hållbara när de besöker Kinnekulle och deras verksamhet. De vänder sig till en målgrupp som bland annat innefattar besökare som vill uppleva naturen i form av vandring eller cykling.

I studien benämns aktören "Boendeanläggning 2".

Säteri.

Intervju i aktörens gårdskontor med ägare, 17 april 2023.

Säteriet är beläget på Kinnekulle och aktören är en aktiv aktör inom turistnäringen. Aktörens trädgårdspark har länge uppmärksammats av både växtintresserade turister och lokalbefolkning. På säteriet bedrivs en restaurang och caféverksamhet som drar besökare till platsen. Därutöver finns det ett stort växthus där det anordnas olika konstutställningar, en festlokal och padelbana som allmänheten kan hyra. Aktören har även en ridanläggning som besöks av hästintresserade besökare från hela landet. Aktören erbjuder en mängd olika verksamheter som lockar olika slags turister, däribland naturturister.

I studien benämns aktören "Säteriet".

Cykelaffär.

Intervju utomhus intill cykelaffären med ägare, 20 april 2023.

På Kinnekulle erbjuder aktören cykelförsäljning, försäljning av cykeltillbehör och service av cykel. Cykelaffären har öppet från torsdag till lördag då ägaren har ett annat arbete vid sidan om. Genom ägarens lokalkännedom och förankring till Kinnekulle har aktören guidat cykelturister runt Kinnekulle i uppdrag av till exempel kommunen.

I studien benämns aktören "Cykelaffären".

Aktivitetsföretag.

Telefonintervju med ägare, 20 april 2023.

Aktören ordnar gruppresor för turister i skogs- och lantbruksnäringen. Dock är resorna inte förankrade till Kinnekulle men relevansen av företaget finns eftersom företaget har en anställd guide som genomför naturguidningar på Kinnekulle. Organiseringen av naturguidningar är i uppstartsläget och 2022 anordnades första naturguidning. Dessutom arbetar ägaren av företaget på Nyföretagarcentrum Skaraborg vilket anses vara av värde i studien eftersom aktören har kontakt med lokala aktörer på Kinnekulle.

I studien benämns aktören "Aktivitetsföretaget".

4.2.3 Ideella organisationer

Mötesplats Kinnekulle.

Digital intervju med ordförande, 18 april 2023.

Mötesplats Kinnekulle är en ideell, politiskt obunden förening där huvudsyftet är att arrangera Vårrundan och Höstrundan på Kinnekulle. Evenemanget är ett etablerade kultur-och matevenemang i Götene kommun som äger rum varje år där olika aktörer får presentera sina verksamheter. Föreningen är inte direkt kopplad till naturturismen utan fokuserar snarare på kultur. Dock bör det nämnas att enligt

aktören hör kulturen och naturen ihop på Kinnekulle. I Mötesplats Kinnekulles styrelse sitter representanter från både Götene kommun och Destination Läckö Kinnekulle.

I studien benämns aktören "Mötesplats Kinnekulle".

Biosfärområde Vänerskärgården med Kinnekulle.

Digital intervju med koordinator för biosfärsområdet, 4 maj 2023.

Biosfärområde Vänerskärgården med Kinnekulle som bildades 2010 är ett av Sveriges sju biosfärområden, utsedda av Unesco. Området sträcker sig över tre kommuner där Kinnekulle ingår i området. Aktören är en ideell organisation där privatpersoner, föreningar eller företag kan ansluta sig som medlemmar. I organisationens styrelse sitter bland annat politiker från alla tre biosfärkommunerna. Syftet med biosfärområdet är att utveckla området på ett långsiktigt och hållbart sätt, där lokal samverkan är grunden.

I studien benämns aktören "Biosfärområdet".

4.3 Strategi för analys

Analysarbetet innefattade en kodning där studiens teoretiska begrepp (aktörssamverkan och nätverk) var utgångspunkten för att analysera materialet. Under intervjuernas gång identifierades olika mönster av vad aktörerna ansåg som viktiga aspekter när det kommer till aktörssamverkan och nätverk. Dessa mönster kategoriserades in i olika teman och presenteras i empiri- och analysdelen där varje rubrik representerar ett tema.

4.4 Etik & reflexivitet

Från ett etiskt perspektiv har forskningsprocessen förhållit sig till Vetenskapsrådets 4 forskningsetiska principer i så stor mån som möjligt (Vetenskapsrådet 2002). Genom att informera intervjupersonerna om deras roll i undersökningen samt under vilka villkor de medverkar, har studien förhållit sig till informationskravet (1). Samtyckeskravet (2) har influerat forskningsprocessen eftersom samtycke att delta i studien har hämtats från intervjupersonerna samtidigt som de haft rätt att bestämma under vilka villkor intervjun ägt rum. Vidare har konfidentialitetskravet (3) behandlats i uppsatsen då alla intervjupersoners uppgifter är anonymiserade och förvaras på ett sätt så obehöriga inte kan ta del av dem. De privata aktörernas identitet har skyddats i en anonymisering eftersom de privata aktörernas företag ofta sammanfaller med aktörernas privata identitet. Dock med tanke på att Kinnekulle är beläget i en liten ort är en total anonymisering omöjlig att uppnå. De offentliga aktörerna samt det ideella organisationerna anonymiserades däremot inte

från identitet med tanke på att de som aktörer samt vad de har för uppgift, är av vikt för att förstå studiens analys. Sist har studien förhållit sig till nyttjandekravet (4), genom att det insamlade empiriska materialet endast används i forskningssyftet och inte för något annat.

Fortsättningsvis finns det återkommande kritik mot kvalitativa studier. Kritiken lyfter fram att kvalitativa studier inte kan anses som objektiva utan att de i någon form är subjektiva eftersom den kvalitativa analysen består av forskarens egen tolkning (Bryman & Nilsson 2018). Eftersom denna studie har genomförts kvalitativt och bygger på min egen tolkning av det empiriska materialet, kan det vara problematiskt att anse att studien är helt objektiv. Som forskare bör medvetenhet finnas om ens egna subjektivitet och målet bör vara att förhålla sig så transparent som möjligt mot subjektiviteten eftersom det stärker studiens kvalitet (ibid). I denna studie är det således omöjligt att vara objektiv men viljan är att göra studien så transparent som möjligt. I en tydlig struktur under forskningsprocessen (utformning av frågeställningar samt insamling och bearbetning av empiriskt material) och framför allt i kontakten med intervjupersonerna, har arbete lagts på att i möjliga mån undvika olika missförstånd som kan ge upphov till ett resultat som inte är korrekt.

Eftersom jag även har en anknytning till Kinnekulle som plats (uppväxt i området) kan det enligt Kvale & Brinkmann (2014) finnas en risk att personliga intressekonflikter påverkar studiens resultat. Å ena sidan, precis som Kvale & Brinkmann (2014) skriver, kan mina personliga uppfattningar stärkas av vissa argument i intervjuerna vilket kan innebära att andra perspektiv förbises. Dock med tanke på medvetenheten kring ovanstående resonemang har en öppenhet funnits under intervjuerna och varje aspekt som tagits upp, har dokumenterats. Å andra sidan har jag ingen tidigare erfarenhet eller anknytning till destinationsutvecklingen på Kinnekulle sedan innan, men däremot har jag en platskänedom om platsen vilket kan anses vara positivt för min förståelse av området.

Empiri & Analys

I detta avsnitt presenteras och analyseras studiens empiriska material. Avsnittet är strukturerat i olika teman som utgår från de två analytiska begreppen ”aktörssamverkan” och ”nätverk”. Utifrån studiens teoretiska ramverk har nedanstående teman ansetts vara centrala för att besvara frågeställningarna och samtidigt varit av värde för de intervjuade aktörerna, när det kommer till samverkans roll i en hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle.

5.1 Samverkans viktiga roll

Den ökade naturturismen på Kinnekulle är ett faktum. Det bekräftar alla aktörer som intervjuas i studien. För tillfället finns dock ingen större utbredning av lokala aktörer som kontinuerligt erbjuder tjänster inom naturturism där huvudinriktningen är vandring- eller cykelturism. Däremot finns det många idéer och viljor om att utveckla detta område bland de intervjuade aktörerna med en motivering att Kinnekulle besitter en rik natur samt har många etablerade cykel-och vandringsleder. Samtidigt förväntar sig även de flesta aktörer i studien att både vandring-och cykelturismen på Kinnekulle kommer fortsätta öka i framtiden. Den nya cykelleden ”Vänerleden” som invigdes 2022 har medfört en ökning av cykelturism på Kinnekulle vilket kommunen, länsstyrelsen, geoparken, boendeanläggning 1 & 2 samt biosfärområdet bekräftar i intervjuerna. Med tanke på de etablerade mountainbikelederna samt kommunens planering av en pumptrackbana (en form av cykelaktivitet), finns även stora möjligheter att utveckla företagandet inom mountainbike, anser boendeanläggning 1, cykelaffären, destinationsbolaget och kommunen.

Både aktörssamverkans och nätverkens roll lyftes fram i diskussionerna om utvecklandet av naturturismverksamheter på Kinnekulle. Alla intervjuade aktörer anser att aktörssamverkan är en viktig komponent i en hållbar destinationsutveckling, framför allt på Kinnekulle då det finns en ökad turism och mycket skyddsvärd natur. Destinationsbolaget berättar:

”Allt vi gör, gör vi ihop med aktörer inom besöksnäringen på Kinnekulle. Aktörssamverkan är a och o i den hållbara destinationsutvecklingen på Kinnekulle” (Destinationsbolaget).

De privata aktörerna i studien förklarar även att många aktörer som verkar inom besöksnäringen på Kinnekulle är relativt små och att det därför behövs samverkan i en utvecklingsprocess av turismnäringen. Westberg (2005) menar att aktörssamverkan skapar gemensamt lärande och delaktighet mellan de samverkande aktörerna. Det bildas därför större resurser för att utveckla en verksamhet genom samverkan, till skillnad från om en enskild aktör verkar själv. Westberg påvisar vikten av samverkan och i min empiri har det visat sig att samverkan har en viktig roll i en hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle. De intervjuade privata aktörerna har en vilja att samverka och de anser även att det behövs på Kinnekulle då det skapar både delaktighet mellan aktörerna i sig, samt ett gemensamt lärande i en hållbar turismutveckling. Boendeanläggning 1 berättar:

”Vi vill samverka med andra turismaktörer på Kinnekulle, både för att utveckla vår egna verksamhet men även för att bevara den unika naturen som finns på Kinnekulle. Genom samverkan skapas delaktighet mellan olika aktörer [...] och vi lär oss av varandra genom den samverkan som finns, vilket i sin tur ger upphov till en naturturismutveckling där naturen inte tar skada ” (Boendeanläggning 1).

Fortsättningsvis, till skillnad från Westbergs teori där delaktighet och gemensamt lärande ligger i fokus, påpekar flera aktörer i denna studie att det finns andra viktiga aspekter i en samverkansprocess. Destinationsbolaget menar till exempel att informationsspridning om naturens höga värden till relevanta aktörer som är kopplade till naturturism i området samt en tät dialog med dessa, skapar en arena som kan gynna aktörssamverkan mellan olika turismaktörer på Kinnekulle. Eftersom Kinnekulle har mycket skyddsvärd natur är det viktigt med en tät dialog mellan turismaktörer om en hållbar turismutvecklingen i området samt att det finns information om hur aktörer på Kinnekulle kan tänka och arbeta med turism i skyddsvärda naturområden så den unika naturen inte går förlorad. Dessa aspekter (tät dialog och informationsspridning) inom aktörsamverkan, har enligt destinationsbolaget i sin tur en positiv effekt på den hållbara destinationsutvecklingen på Kinnekulle. Studiens empiriska material visar att det inte bara är delaktighet och gemensamt lärande som är viktiga aspekter i en samverkansprocess, utan att en tät dialog samt informationsspridning också är två viktiga aspekter i samverkansprocesser för att uppnå långsiktig hållbarhet när det kommer till förvaltning av naturen.

Vidare bekräftar länsstyrelsen aktörssamverkan viktiga roll i sammanhang där skyddsvärd natur står i fokus. Aktören förklarar att turismen på Kinnekulle inte kan växa okontrollerat då det finns risk för att naturen utarmas och de höga naturvärdena

går förlorat. Länsstyrelsen och destinationsbolaget berättar att en form av överturism har tagit plats på Kinnekulle de senaste åren under vårens ramslöksblomning där besökarantalet var enormt högt, bara på några få dagar. Dock genom samverkan mellan länsstyrelsen och destinationsbolaget har problemet setts över och besökare hänvisas nu att vandra bland ramslöken på fler områden av Kinnekulle (än vad som tidigare marknadsförts) samt att besöka Kinnekulle på dagar och tider där besökarantalet är lägre. Till exempel hänvisas besökare att besöka Kinnekulle på vardagar, då besöksantalet inte är lika högt som på helgerna. Ovanstående situation kan som ett exempel av stärker Hjerpe & Syssner (2015) teori där samverkan främjar en hållbar destinationsutveckling eftersom aktörerna på Kinnekulle värdesätter aktörssamverkan högt när det kommer till att skydda naturen samt att utveckla naturturismen.

Vidare berättar säteriet att de planerar ett samarbete med en naturguide som ska ha utgångspunkt från säteriet. Därutöver berättar aktivitetsföretaget att de har anställt en guide som ska guida i naturen på Kinnekulle. Dock är de guidade turerna för de båda aktörerna i uppstartsfasen och inte något etablerat än. Aktörerna framhåller dock samverkans viktiga roll i utvecklandet av tjänsten. Utan samverkan hade det enligt aktörerna varit svårt att utveckla denna typ av naturturismverksamhet eftersom de som enskilda aktörer inte har resurser nog att utveckla tjänsten själv. Boendeanläggning 2 menar till exempel att samverkan mellan olika aktörer som är kopplade till turism på Kinnekulle, skapar större förutsättningar för att olika samarbeten mellan aktörer som innehar olika slags resurser kan utvecklas. Det gynnar i sin tur enskilda aktörers utveckling eftersom aktörerna kan bidra med sina egna resurser och samtidigt ta del av andra resurser från de andra samarbetande aktörerna. På så sätt gynnar aktörssamverkan inte bara en enskild aktör utan alla de inblandande aktörerna i den utveckling som sker på Kinnekulle inom besöksnäringen.

Samverkan mellan aktivitetsföretaget och den anställda guiden har uppstått genom lokal förankring och kännedom om varandra, vilket kan anses stödja Elbe (2003) och Von Friedrichs Grängsjö (2003) nätverksteorier. Forskarna menar att företagsrelationer på landsbygden ofta sammanfaller med aktörers privata relationer samt att ett företagsnätverk bygger på ett ömsesidigt beroende där nätverket kan ses som en social konstruktion. Aktivitetsföretaget förklarar att både företaget och guiden har lantbruksbakgrund och kommer från området och att så sätt fanns det en vetskap om varandra redan innan samarbetet. Vidare anser Elbe (2003) att en affärsrelation bygger på ett ömsesidigt beroende mellan två parter vilket finns mellan de två aktörerna på Kinnekulle. Dessa beroenden är dock av olika slag: guiden vill utföra sitt arbete samtidigt som aktivitetsföretaget vill utveckla naturturism på Kinnekulle i form av guidade vandringar. Detta ömsesidiga

beroende (som inte behöver vara samma) skapar enligt Elbe (2003) sammanlänkande relationer som i sin tur bidrar till ett nätverk som är socialt konstruerat. Det kan i sin tur anses ha skapats på Kinnekulle då aktörerna i fråga har utvecklat deras samarbete genom samverkan som uppstått genom lokal förankring och kännedom om varandra.

Viljan att utvecklas framåt inom naturturism och starta upp någon form av till exempel cykelverksamhet finns hos flera privata aktörer på Kinnekulle. Samtidigt nämner både länsstyrelsen och kommunen att Kinnekulle har potential att utveckla företagande kring cykling utan att naturen utarmas om utvecklingen sker på ett hållbart sätt. Dock menar de privata aktörerna att det existerar begränsade resurser (tid och pengar) som bildar hinder för utvecklandet av denna typ av verksamhet. Boendeanläggning 1 nämner att de har tio cyklar att hyra ut men att det behövs mer ekonomiskt kapital för att utveckla en ekonomiskt hållbar verksamhet av cykeluthyrning. Aktören berättar dessutom att de har andra verksamheter i gång som tar mycket tid som gör att tidsresurserna inte räcker till för att utveckla en cykeluthyrningsverksamhet själv. Däremot menar aktören att samverkan med andra aktörer på Kinnekulle kan bidra till etablerade av cykeluthyrning där olika aktörer får bidra med vad de själva har resurser och kunskap om. Boendeanläggning 1 nämner även en idé om att flera aktörer kan gå samman och införskaffa X antal cyklar och samordna stationer där cyklarna lämnas av eller hämtas upp. Därutöver lyfter cykelaffären fram idén om att utveckla cykelverksamheten med både pump- och tvättstationer längs cykellederna samt en cykeluthyrning. Å ena sidan menar aktören att tiden eller pengarna inte räcker till för att utveckla det själv. Å andra sidan nämner aktören att genom samverkan med andra privata aktörer på Kinnekulle samt stöttning av kommunen, skulle idén kunna bli verklighet. Eftersom kommunen ansvarar för infrastrukturen av Kinnekulles vandrings- och cykelleder blir kommunen en viktig aktör enligt cykelaffären. Aktören menar att kommunen har makt att ta beslut på en offentlig nivå och kan på så sätt politiskt och ekonomiskt stötta utvecklingen. Dock menar kommunen att ansvaret av utvecklandet av cykelturism i form av cykeluthyrning ligger på en företagsnivå. Eftersom kommunen förvaltar och utvecklar vandrings- och cykelleder på Kinnekulle (tillsammans med markägare och länsstyrelsen), är det senare upp till företagare att erbjuda den typen av tjänst för besökare. Kommunens argument stärks även av aktivitetsföretaget som också menar att en cykelverksamhet måste utvecklas från privata företag som har vilja att satsa på cykelturism som verksamhet.

Sammanfattningsvis kan informanternas svar tyda på att det existerar en lucka i utvecklingen av cykelverksamheter på Kinnekulle där ansvaret för utvecklandet faller mellan stolarna. Ur ett teoretiskt nätverksperspektiv kan situationen på Kinnekulle ses som ett exempel där det för tillfället saknas en viktig nod eller länk.

Från ena sidan, saknas en nod i form av att det för tillfället inte finns något företag som är villig eller har resurser att satsa på cykelturism på Kinnekulle. Från andra sidan saknas en länk i form av interaktioner och utbyte (information och samverkan) mellan olika intresserade privata aktörer. Om en starkare länk hade existerat genom bättre samverkan mellan privata aktörer i området, hade de lokala aktörerna haft större möjligheter att utveckla den typen av verksamhet tillsammans. Detta framkommer även i intervjuerna med de privata aktörerna. Cykelaffärens ägare säger:

”Genom att ta kontakt och samarbeta med andra turismaktörer på Kinnekulle kan vi utveckla en form av cykeluthyrning i området. Just nu finns inte tiden för mig som enskild aktör att utveckla denna typ av verksamhet själv, men genom samverkan med andra privata intresserade aktörer samt stöttning från offentlig nivå skulle denna typ av verksamhet kunna utvecklas” (Cykelaffär).

Vidare, som tidigare nämnts, främjas en hållbar destinationsutveckling av samverkan där Westberg (2005) menar att delaktighet och gemensamt lärande är centrala delar. Precis som det empiriska materialet visar, anser aktörerna att samverkan där kunskapsutbyte och delaktighet äger rum, gynnar utvecklingen av naturdestinationen på Kinnekulle. Alla privata aktörer berättar att den delaktighet som destinationsbolaget skapar genom till exempel aktörsträffar bidrar med en hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle då de privata aktörerna skapar kontakter med andra turismaktörer i området samtidigt som de får kunskap om hur de kan utveckla sina verksamheter på ett hållbar sätt där den unika naturen i området inte tar skada. Frågan är då om destinationsbolaget kan främja den typen av utveckling genom fler aktörsträffar där information om möjligheterna till den typen av turismutveckling på Kinnekulle behandlas.

När det kommer till aktörssamverkan nämner Geoparken att de måste samverka med andra aktörer i Geoparkområdet enligt krav från Unesco, för att bibehålla Geoparkutmärkelsen. Det gör att Geoparken skriver avtal med deras samarbetspartner som de sedan redovisar för Unesco. Genom att samverka med Geoparken får de samarbetande aktörerna marknadsföra sig som en aktör i Geoparkens område. Det lockar enligt Geoparken fler besökare till de samarbetande aktörerna eftersom parken är unik samtidigt som det etablerar Geoparken som organisation. Materialet stärker D’Angella & Go’s (2009) teori om att en aktörssamverkan skapar en ”win-win” situation för de enskilda aktörerna. Geoparken får samarbetspartner genom samverkansavtal som de redovisar för Unesco som gör att Geoparken kan fortsätta med sin verksamhet. Samtidigt får aktörerna som skriver avtal med Geoparken marknadsföra sig som en aktör som verkar i ett unikt naturområde, vilket enligt Geoparken lockar besökare. ”Win-win” situationen som uppstår stärker även den ekonomiska hållbarheten hos aktörerna då fler turister besöker aktörerna och kan ta del av aktörens varor eller tjänster. Vidare

berättar även Biosfärområdet att deras samarbetspartners får använda deras logotyp genom att de är medlemmar i organisationen. Biosfärsområdet förklarar att logotypen lockar besökare som är intresserade av natur eftersom biosfärsområden är unika naturområden. I denna situation skapas också en ”win-win” situation där biosfärområdet får fler medlemmar som genererar mer intäkter samtidigt som de samarbetande aktörerna får marknadsföra sig som inkluderade i ett biosfärområde vilket i sin tur är attraktivt för besökare.

5.2 Destinationsbolagets roll

I alla elva intervjuer belystes destinationsbolagets betydelsefulla roll för både aktörssamverkan och nätverksuppbyggnad mellan aktörerna inom turismnäringen på Kinnekulle. Destinationsbolaget berättar att ett av deras sju verksamhetsområden är ”samverkan” där destinationsbolagets arbete är att främja samverkan mellan olika aktörer som är kopplade till turismnäringen i området. I form av olika aktörsträffar och evenemang där till exempel workshops, informationsträffar och utbildningsträffar äger rum, främjar destinationsbolaget aktörssamverkan. Dessutom finns en digital företagsportal där aktörer kan ansluta sig och ta del av relevant information som berör turismnäringen i områden. Samtliga intervjuade aktörer som har en verksamhet riktad mot turism på Kinnekulle belyser destinationsbolaget arbete inom samverkan som något positivt för deras egen verksamhetsutveckling. Boendeanläggning 1 poängterar att:

”Destination Läckö Kinnekulle har varit helt fantastiska, de hjälper ju alla aktörer på Kinnekulle att utveckla sina verksamheter och när det kommer till att bygga upp ett nätverk mellan andra aktörer i området. [...] Det är hos destinationsbolaget som vi har fått mycket information om allt möjligt som kan vara till hjälp för oss. [...] Det kan vi verkligen säga, att de gör ett fantastiskt jobb” (Boendeanläggning 1).

Fortsättningsvis menar cykelaffären att destinationsbolagets olika aktörsträffar ger möjligheter att träffa andra aktörer som är verksamma på Kinnekulle vilket bidrar med ett nätverk mellan aktörer på Kinnekulle som är kopplade till turism. Aktörsträffarna ger även upphov till bildandet av en social relation mellan aktörerna även fast aktörerna befinner sig i olika branscher. Till exempel träffas aktörer från restaurang- och cafébranschen aktörer i boendebranschen eller cykelbranschen och så vidare. Alltså skapar inte bara destinationsbolaget täthet i nätverket utan bidrar även till ett bredare nätverk. Vidare nämner säteriet att det först och främst är aktörsträffarna som gör att samverkan kan äga rum. Det viktigaste är inte vad som i detalj tas upp på träffarna utan det mer betydelsefulla är att aktörer från Kinnekulle får utrymme att träffas. Boendeanläggning 1 nämner dessutom att aktörsträffarna ger upphov till en känsla av delaktighet eftersom aktörerna kan samtala och lära sig

av varandra vilket i sin tur ger upphov till kunskapsöverföring från aktör till aktör. Säteriet förklarar att det uppstår olika former av relationer mellan aktörerna vilket i sin tur skapar förtroende gentemot varandra. Samma tanke bekräftar även aktivitetsföretaget som säger att destinationsbolagets arbete inom samverkan gynnar många aktörer i området eftersom aktörerna inte behöver bära ansvaret att träffa andra aktörer själva, vilket i sin tur skapar en form av legitimitet till destinationsbolagets arbete hos berörda aktörer. Destinationsbolaget verkar alltså sänka tröskeln för att etablera nya länkar mellan aktörerna (noderna) med tanke på att materialet från intervjuerna visar att aktörerna känner sig trygga med destinationsbolagets arbete och höjer deras roll i en hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle.

Destinationsbolagets arbete inom samverkan överensstämmer med D'Angella & Go (2009) teori som förklarar att ett destinationsbolag främjar samverkan och skapar förutsättningar till nätverksutveckling hos berörda aktörer i en destinationsutveckling. Intervjuerna påvisar att destinationsbolagets roll är betydelsefullt för aktörssamverkan och nätverksuppbyggnad för berörda aktörer på Kinnekulle. Fortsättningsvis, precis som boendeanläggning 1 nämner, skapar destinationsbolagets aktörsträffar en känsla av delaktighet i turistnäringens utvecklandet på Kinnekulle vilket överensstämmer med Westbergs (2005) teori om att delaktighet är centralt för aktörssamverkan. Westberg menar att delaktigheten bidrar med kunskapsöverföring mellan aktörerna som i sin tur ger upphov till en gemensam kunskapsbank vilket enligt mina informanter stämmer på Kinnekulle. Dessutom skapas legitimitet genom delaktighet vilket, enligt min empiri, verkar stämma i Kinnekulleområdet då Destinationsbolaget skapar delaktighet genom aktörsträffarna som aktörerna uttrycker att de uppskattar och gärna deltar på.

Det nätverk som uppstår genom destinationsbolagets kontinuerliga aktörsträffar kan även anses främja framtida samarbete mellan olika aktörerna genom den samverkan som äger rum på aktörsträffarna. De privata aktörerna nämner samarbetspotentialen som finns mellan aktörer på Kinnekulle för framtida naturturismutveckling. Genom att till exempel turismaktörer som erbjuder boende för turister samverkar med varandra och utvecklar olika paketupplevelser, kan alla aktörers verksamheter gynnas. Vetskapen om denna samarbetspotential med andra aktörer, har enligt aktörerna uppstått genom antingen destinationsbolagets aktörsträffar eller privata anknytningar. Boendeanläggning 1 nämner att de redan har ett samarbete med en restaurang på Kinnekulle som främjar båda aktörernas verksamheter. Genom ett gemensamt evenemang får besökarna besöka restaurangen, vandra på Kinnekulle och till sist övernatta hos boendeanläggning 1. Samarbetet i form av ett "upplevelsepaket" leder enligt boendeanläggning 1 till en

”win-win” situation för de inblandade aktörerna. De deltagande aktörerna får både besökare från en större målgrupp (aktörer från boendebranschen får besökare från restaurang-och cafébranschen och vice versa) samt marknadsföring på flera platser i Kinnekulleområdet. Det överensstämmer med D’Angella & Go (2009) teori om att en aktörssamverkan främjar samarbete och skapar en ”win-win” situation för inblandade aktörer. De intervjuade aktörerna nämner dessutom att det finns en vilja och positivitet om att samverka med andra aktörer på Kinnekulle, eftersom det gynnar alla inblandade aktörer och samtidigt bidrar till en hållbar destinationsutveckling i området.

5.3 Gemensam vision om destinationsutveckling på Kinnekulle

En viktig komponent för en hållbar destinationsutveckling är enligt D’Angella & Go (2009) och Hjerpe & Syssner (2015) en gemensam vision mellan olika aktörer, vilket även framkommer i studies empiriska material. I Kinnekulleområdet arbetas det med en gemensam vision om hållbar destinationsutveckling på kommunal nivå. Fram till 2018 publicerade Götene kommun en turismplan som ansågs som en gemensam vision för destinationsutvecklingen i området från en offentlig nivå. Dock har turismplanen tagits bort eftersom det kommunsamägda destinationsbolaget gör ett liknande arbete med sin årliga affärsplan. Affärsplanen grundar sig dessutom i kommunernas ägardirektiv och måste godkännas av kommunerna för att träda i bruk. Samtidigt är det destinationsbolagets roll att företräda kommunerna i turism- och besöksnäringen. Genom ett gemensamt arbete mellan kommunen och destinationsbolaget skapas en gemensam vision från en offentlig nivå inom turismnäringen på Kinnekulle. Försättningsvis värdesätts hållbarhet i den gemensamma visionen på Kinnekulle då destinationsbolagets affärsplan bygger på ”Hållbarhetsklivet”. Destinationsbolaget berättar att hållbarhetsklivet är en satsning från Turistrådet Västsverige där olika aktörer kan ansluta sig som vill arbeta för en hållbar destinationsutveckling. Hållbarhetsklivet fyra huvudprinciper som är inriktade på hållbar destinationsutveckling är integrerade i destinationsbolagets senaste affärsplan. Det framgår exempelvis att skyddande av naturen är centralt för en hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle. Sammanfattningsvis skapas en gemensam vision på Kinnekulle från kommunal nivå genom destinationsbolagets affärsplan där hållbarhet och skyddande av natur är centralt. Även andra aktörer i området håller med om att det finns en gemensam vision inom destinationsutvecklingen i området. Säteriet, boendeanläggning 1, geoparken, biosfärsområdet, länsstyrelsen, kommunen och destinationsbolaget nämner att en gemensam bild av turismutvecklingen är viktigt för en hållbar destinationsutveckling samt att det finns en gemensam bild av en

hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle. Där anses destinationsbolagets affärsplan som en form av gemensam vision på Kinnekulle.

Den gemensamma visionen som finns på Kinnekulle bidrar med gemenskap mellan aktörerna eftersom det finns riktlinjer inom utvecklingen av turistnäring. Även fast olika aktörer verkar inom olika branscher finns övergripande riktlinjer för destinationsutvecklingen på Kinnekulle. Ovanstående resultat stärker D'Angella & Go (2009) och Hjerpe & Syssner (2015) teori om att en gemensam vision är viktig för en hållbar destinationsutveckling. I och med att destinationsbolaget utvecklar sin affärsplan och erbjuder samverkansträffar där privata aktörer får delta och samtala om den hållbar destinationsutvecklingen på Kinnekulle, skapas en gemensam bild för turismaktörer på Kinnekulle av vad hållbar destinationsutveckling innebär för platsen. På så sätt skapas en gemensam vision om turismutvecklingen på Kinnekulle där destinationsbolagets affärsplan som bygger på att bevara den unika naturen samt skapa en konkurrenskraftig turismnäring, är utgångspunkten. Destinationsbolagets arbete med en gemensam vision kan även anses skapa en nätverksstruktur där noderna är aktörerna och den gemensamma visionen är länken. Engdahl och Larsson (2020) argumenterar för att det är information, tjänster eller varor som skapar interaktioner och förtätar nätverken. Dock verkar det inte bara vara det som förtätar nätverket på Kinnekulle, utan den gemensamma visionen fungerar också som ett verktyg för att skapa och förtäta ett nätverk. Den gemensamma visionen kan dock anses som information eftersom den grundar sig i destinationsbolagets affärsplan, men utifrån det empiriska materialet anser jag att den gemensamma visionen är mer än bara information som delas mellan aktörerna. Visionen bidrar med sammanhållning mellan aktörerna eftersom de har en tydlig koppling till varandra genom affärsplanen. Det empiriska materialet tyder på att nätverket som uppstår genom den gemensamma visionen, gynnar en hållbar destinationsutveckling eftersom visionen bygger på hållbarhet där skyddande av naturen är av största vikt. Aktörerna får uttrycka sig om vad de anser om Kinnekulles vision framåt på destinationsbolagets aktörsträffar vilket skapar ett spelrum för en gemensam destinationsutveckling med fokus på hållbarhet.

5.4 Vikten av en plats för nätverksskapande och samverkan

Varje år arrangerar föreningen Mötesplats Kinnekulle "Vårundan" och "Höstrundan". Aktörer som inriktar sig på konst, hantverk eller mat får ställa ut och presentera sina verk eller verksamheter. I maj 2023 medverkade 87 olika aktörer i Götene kommun där många var belägna på Kinnekulle. Enligt Mötesplats

Kinneulle, Götene kommun och destinationsbolaget bidrar det etablerade evenemanget med ett nätverk mellan aktörerna. Genom ett mer kravlöst evenemang, vilket Vårundan anses vara enligt de flesta intervjuade aktörerna, kan många aktörer ansluta sig som i sin tur bidrar till skapandet av en nätverksstruktur där tätheten varierar. Nätverket i sig inkluderar olika aktörer (noderna) där länken är det sammanhang som Mötesplats Kinneulle och Vårundan bidrar till. Det utbyte som sker mellan aktörerna, det vill säga gemenskap och medlemskap i Mötesplats Kinneulle agerar en del av länken mellan aktörerna.

Vårundans nätverk skapar sammanhang och social gemenskap mellan aktörerna som även främjar aktörssamverkan. Eftersom Mötesplats Kinneulle har ett årsmöte där information om årets rundor äger rum, skapas en plats för etableringen av samverkan. Med tanke på att Vårundan inkluderar olika slags aktörer som kan vara allt från företag med etablerade verksamheter till privatpersoner som vill "testa" på att presentera sina verk/hantverk, skapar föreningen en plats där de olika aktörerna kan träffas och bilda relationer. Mötesplats Kinneulle menar till exempel att Vårundan skapar möjligheter för mindre aktörer att träffas och utbyta information/kunskap som gynnar dem båda genom till exempel social kontakt samt kunskap om att utveckla sin verksamhet. Även de privata aktörerna framhöll Vårundan som en viktig plats för nätverksskapande och aktörssamverkan för mindre aktörer på Kinneulle. Precis som Westberg (2005) skriver, är aktörssamverkan i sig en process där delaktighet och gemensam kunskap är centrala delar. Med utgångspunkt i det empiriska materialet skapas aktörssamverkan i form av delaktighet och gemenskap genom medlemskap i Mötesplats Kinneulle samt deltagande i Vårundan.

Slutsats

Denna studie har undersökt hur samverkan äger rum, hur samverkan uppstår samt vilka värden samverkan bidrar med i en hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle. Sammanfattningsvis finns det en aktörssamverkan i flera olika etablerade nätverk på Kinnekulle. Till exempel skapar Destinationsbolagets aktörsträffar samt Mötesplats Kinnekulles årsmöten rum för samverkan som har visat sig vara av stort värde för privata aktörer när det kommer till samverkansmöjligheter. Dessa träffar har till exempel visat sig skapa länkar mellan olika typer av turismaktörer som annars inte samverkar med varandra. Vidare sker det en samverkan mellan de offentliga aktörerna. Kommunen och destinationsbolaget samarbetar i utvecklingen av Kinnekulle som turistdestination. Detta samarbete bygger på en samverkan med tät dialog som i sin tur bidrar med att utvecklingen av Kinnekulle som destination, sker gemensamt mellan aktörerna. Länsstyrelsen är en viktig aktör som både kommunen, destinationsbolaget och markägare har kontakt med för att naturen på Kinnekulle ska skyddas samtidigt som utveckling inom turismnäring kan ske.

Min empiri tyder på att den samverkan som existerar på Kinnekulle mellan olika aktörer och i olika nätverk, bidrar med viktiga värden för en hållbar destinationsutveckling. Till exempel skapas en gemensam vision på Kinnekulle genom samverkan där skyddande av natur och hållbarhet är i fokus. Dessutom gynnas de privata aktörerna genom att samverka med varandra. I form av exempelvis ”upplevelse-paket” (som uppstår genom samverkan) utvecklar privata aktörer sin verksamhet, vilket i sin tur bidrar med turismutveckling i området.

Samtidigt finns det en utvecklingspotential inom företagande på Kinnekulle där huvudfokus är cykel-och vandringsverksamhet. För tillfället finns det ingen större utbredning av till exempel guidade turer eller cykeluthyrning även fast potentialen finns i området utan att höga naturvärden går förlorat. Utifrån ett nätverksperspektiv kan situationen på Kinnekulle anses sakna en nod eller länk inom verksamhetsområdet. Eftersom det finns en vilja hos de privata aktörerna att utveckla denna typ av verksamhet, men att de för tillfället inte finns resurser att göra det som enskilda aktörer, dras slutsatsen att en länk hade bidragit med en utveckling inom området. En länk som inkluderar ett rum för samverkan mellan

intresserade aktörer, kan anses bidra med en hållbar destinationsutveckling på Kinnekulle. Där kan till exempel utgångspunkten vara det nätverk som destinationsbolaget skapar eftersom bolaget redan har ett etablerat nätverk mellan olika typer av aktörer som är kopplade till naturturism på Kinnekulle.

Slutligen, utifrån denna studie finns det också potential att undersöka andra perspektiv i framtida forskning inom samma forskningsområde. På Kinnekulle finns det en samverkansmiljö. Samtidigt är verksamheter som guidade turer och cykeluthyrning i dagsläget inte lika etablerade som till exempel boendeanläggningar samt café-och restaurangverksamheter. Frågan som kan ställas är då vad som behövs mer utöver samverkan för att utveckla detta område på ett hållbart sätt? Samtidigt som aktörssamverkan är betydelsefullt - vilka fler värden behöver uppfyllas för att gynna en hållbar destinationsutveckling?

Referenser

- Bryman, A. & Nilsson, B. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl. Stockholm: Liber.
- D'Angella, F. & Go, F.M. (2009). *Tale of two cities' collaborative tourism marketing: Towards a theory of destination stakeholder assessment*. Milan: IULM University.
- Destination Läckö Kinnekulle. (a) (2023). *Om destination Läckö Kinnekulle AB*. <https://www.vastsverige.com/lackokinnekulle/artiklar/om-oss/> [Hämtad: 2023-05-03]
- Destination Läckö Kinnekulle. (b) (2023). *MTB-leder på Kinnekulle*. <https://www.vastsverige.com/lackokinnekulle/leder/mtb-leder-pa-kinnekulle/> [Hämtad: 2023-05-04]
- Destination Läckö Kinnekulle. (2022). *Affärsplan 2022*. Lidköping: Destination Läckö Kinnekulle.
- Eksvärd, K., Hallgren, L., Lönngrén, G., Norrby, T., Tivell, A., Westberg, L., Byström, M. (2006). *Gå en mil i mina skor – på väg mot samförvaltning*. Working paper 8. Uppsala: Institutionen för stad och land, SLU & Centrum för biologisk mångfald. <https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/cbm/dokument/publikationer-cbm/cbm-fristaende-publikationer/ifrapport.pdf> [Hämtad: 2023-05-03]
- Elbe, J. (2003). Att sälja Småland: Destinationsutveckling i nätverksperspektiv. I M. Larsson (red.) *Svensk turismforskning: En tvärvetenskaplig antologi om turister, turistdestinationer och turistorganisationer*. Östersund: European Tourism Research Institute.
- Engdahl & Larsson. (2020). *Sociologiska perspektiv – grundläggande begrepp och teorier*. Uppåga 2:10. Lund: Studentlitteratur AB.
- González-Morales, O., Álvarez-González, J. A., Sanfiel-Fumero, M. Á., Armas-Cruz, Y. (2016). *Governance, corporate social responsibility and cooperation in sustainable tourist destinations: The case of the island of Fuerteventura*. Canada: University of Prince Edward Island.
- Götene kommun. (2022). *Invånarantal*. <https://www.gotene.se/kommunochpolitik/omkommunen/invanarantal.595.html> [Hämtad: 2023-05-03]
- Götene kommun. (2020). *Broschyr: Välkommen till Götene kommun*. <https://www.gotene.se/hogermenyn/broschyrrer/broschyrrvalkommentillgotenekommun.27015.html> [Hämtad: 2023-05-03]
- Götene kommun. (2014). *Kinnekulle 2030 - fördjupning av översiktsplan*. <https://www.gotene.se/download/18.2b88c39d14c99faac1284ac6/160716763534>

- [8/2014-12-15_fordjudpad_oversiktsplan_kinneulle_gotene.pdf](#) [Hämtad: 2023-05-04]
- Hjerpe, M. & Syssner, J. (2015). *Utveckling av hållbara turistdestinationer*. (Tillväxtverket Rapport 0184) Stockholm: Ordförrådet AB.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Länsstyrelsen. (2023) *Kinneulle*. <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/besoksmal/naturreservat/kinneulle.html> [Hämtad: 2023-05-01]
- Naturturismföretagen. (a) (2023). *Natur- och Ekoturism*. <https://naturturismforetagen.se/natur-och-ekoturism/> [Hämtad:2023-05-09]
- Naturturismföretagen. (b) (2023). *Gynna den lokala ekonomi*. <https://naturturismforetagen.se/2-gynna-den-lokala-ekonomi/> [Hämtad: 2023-05-10]
- Naturturismföretagen. (2020). *Turism på annans mark*. Dalarna: Naturturismföretagen.
- Naturturismföretagen (2018). *Nationell naturturismstrategi*. Stockholm: Naturturismföretagen. <https://naturturismforetagen.se/natur-och-ekoturism/nationell-naturturismstrategi/> [Hämtad: 2023-05-12]
- Naturvårdsverket. (2021) *Landsbygdsutveckling och naturturism*. <https://www.naturvardsverket.se/4a6825/contentassets/d7e7bea829f94a328df2c4ac5e7a3556e/redovisning-ru-landsbygdsutveckling-och-naturturism.pdf> [Hämtad: 2023-04-2]
- Naturvårdsverket. (2013). *Friluftsliv i förändring*. Stockholm: Naturvårdsverket. <https://www.naturvardsverket.se/om-oss/publikationer/6500/friluftsliv-i-forandring/> [Hämtad: 2023-03-05]
- Platåbergets Geopark. (2023). En annan sorts berg. <https://www.platabergensgeopark.se/> [Hämtad: 2023-05-05]
- Regeringskansliet. (2021). *Strategi för hållbar turism och växande besöksnäring*. Stockholm: Regeringskansliet.
- Svenska Kyrkan. (2022). *Pastoratets 20 kyrkor*. <https://www.svenskakyrkan.se/gotene/kyrkor> [Hämtad: 2023-05-07]
- Syssner & Olausson. (2019). Att främja lokal utveckling i besöksnäringen. I K. Wennberg (red.) *Entreprenörskap för en levande landsbygd* (s. 279–293). Växjö: Familjen Kamprads stiftelse.
- Tillväxtverket. (2022). Uppdrag att genomföra insatser för omställning och utveckling för en hållbar besöksnäring N2020/03156. <https://tillvaxtverket.se/download/18.2a2ae249185be5f310f24123/1674740747468/%C3%84%202021-151%2005%20Slutrapport%20Insatser%20f%C3%B6r%20omst%C3%A4llning%20och%20utveckling%20f%C3%B6r%20en%20h%C3%A5llbar%20bes%C3%B6ksn%C3%A4ring%20N2020%2003156.pdf> [Hämtad: 2023-05-01]
- Tillväxtverket. (2019). *Mot en mer hållbar besöksnäring – uppföljning och analys av en särskild hållbarhetsinsats i projektet hållbar destinationsutveckling (HDU)*. (Tillväxtverket rapport: 0278). Stockholm: Tillväxtverket. <https://tillvaxtverket.se/download/18.6855bfcf184896002ffb15/1668765795679/>

- [Mot%20en%20mer%20h%C3%A5llbar%20bes%C3%B6ksn%C3%A4ring_final.pdf](#) [Hämtad: 2023-05-07]
- Tillväxtverket. (2017). Fakta om svensk turism. (Tillväxtverket rapport: 0254). Stockholm: Tillväxtverket.
<https://tillvaxtverket.se/download/18.6855bfcf184896002ffa52/1668765712980/Fakta%20om%20svensk%20turism%202017.pdf> [Hämtad: 2023-05-11]
- Tillväxtverket. (2011). *Fakta om svensk turism. Turismens effekter på ekonomi, export och sysselsättning samt volymer, beteenden, utbud och efterfrågan. Fakta & Statistik*. Stockholm: Tillväxtverket.
- Visit Sweden. (2023). *Naturturism*.
<https://corporate.visitsweden.com/kunskap/naturturism/> [Hämtad: 2023-04-23]
- Visit Sweden. (2022). Naturturism – fyra trender i tiden.
<https://corporate.visitsweden.com/kunskap/naturturism/naturturism-fyra-trender-i-tiden/> [Hämtad: 2023-04-21]
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf [Hämtad: 2023-05-07]
- Von Friedrichs Grängsjö, Y. (2003). Destinationsmarknadsföring: Företag i nätverk. I M. Larsson (red.), *Svensk turismforskning: En tvärvetenskaplig antologi om turister, turistdestinationer och turistorganisationer*. Östersund: European Tourism Research Institute (ETOUR).
- Vänerleden. (2023). *Cykla runt Sverige största sjö*. <https://www.vanerleden.se/> [Hämtad: 2023-05-05]
- Westberg, L. (2005). *Aktörssamverkan i praktiken - Om lärande och makt i samverkansprocesser mellan aktörer i livsmedelssystemet*. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. https://pub.epsilon.slu.se/924/1/L_Westberg.pdf [Hämtad: 2023-04-22]
- Östrup Backe, J. (2013). Culinary networks and rural tourism development- constructing the local through everyday practices. I M C. Hall & S. Gössling (red.), *Sustainable culinary systems: Local foods, innovation, tourism and hospitality*. Oxon: Routledge.

Tack

Jag vill framföra ett varmt tack till alla som bidragit till min uppsats. Ett stort tack till mina intervjupersoner som gjort den här studien möjlig att genomföra. Tack för ert engagemang, tid och öppenhet. Jag vill även särskilt tacka min handledare Tove Berg för all stöttning under skrivprocessens gång.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.